

Vachtweetjes: Het rund

Van de redactie

Op de omslag van deze editie is duidelijk de vacht van een koe te herkennen. Koe, denken we dan gelijk, waarom geen rund? Het vlekkenpatroon zorgt dat we denken aan de zwart-bonte melkkoeien in de Nederlandse weiden. Koeien zijn natuurlijk runderen. Behalve runderrassen met een bonte vacht zijn er ook veel rassen met een niet-bonte vacht zoals het vleesras Blonde d' Aquitaine en de natuurbegrazer Schotse Hooglander. De vele verschillende runderrassen zijn in te delen naar hun gebruiksdoel: melkvee, vleesproductie, dubbeldoel (melk en vlees), hobbyras en natuurbegrazers. Binnen die categorieën is er een breed scala aan kleuren en patronen van de vacht.

De vacht van runderen wordt in de herfst dikker. Melkkoeien worden daarom op veel bedrijven geschoren voordat ze op stal gaan. Niet alleen om te voorkomen dat ze hun warmte niet kwijt kunnen en daarom gaan zweten, maar ook vanwege hygiëne redenen. Voor natuurbegrazers die 's winters buiten blijven is de warme wintervacht een must. Schotse Hooglanders (beetje krullend haar, speelse lok voor de ogen en prachtige horens) hebben een kortharige zomervacht en een langharige wintervacht. Ondanks de kortere zomervacht hebben de dieren het 's zomers toch snel te warm en zoeken dan graag verkoeling in het water. Dat levert natuurlijk prachtige plaatjes op, op internet zijn foto's daarvan dan ook ruim aanwezig.

De vacht is wat we zien, onder de vacht zit de huid. De huid van runderen wordt voor een groot scala aan producten benut, zo worden er hondenkluiwen en gelatine van gemaakt. Door het looien (behandelen) van de huid, wordt leer verkregen. Runderleer wordt onder andere gebruikt voor tassen, schoenen en riemen. Een verwarrend begrip is Ponyhaar leer. Dit leer is niet afkomstig van de huid van een pony. Het is rundleer met nog wat haar erop. Dit leer, soms geleverd in verschillende dessins (bijvoorbeeld panterprint), wordt ook gebruikt voor schoenen en tassen. Het gebruik van runderhuid heeft een eeuwenlange traditie. Zo gaat het volksverhaal dat in het verleden koeien- en ossenhuiden werden gebruikt als fundering voor gebouwen. Zo'n verhaal leeft onder andere over de 40 meter hoge scheve toren de Oldehove in Leeuwarden (1). Volgens het inspectiehandboek voor monumenten (2) zijn er bij archeologisch onderzoek nooit huiden als fundering aangetroffen, dus inderdaad een mooi verhaal maar waarschijnlijk geen feit. Runderen zijn blijkbaar een trendy inspiratiebron als het gaat om huisdecoratie. Er is een keur aan vachten en vloerkleden te verkrijgen. Daarnaast zijn er gekleurde koeienbeeldjes te koop in vele vrolijke kleuren en patronen. Kortom, in Nederland kunnen we niet om runderen en hun vacht heen. Ze staan in de wei, produceren onze melk en fleuren huis en kleding op.

Literatuur

1. Meertens Instituut 2018, *Nederlandse VolksverhalenBank*, Collectie Jaarsma, geraadpleegd 14 januari 2019, <http://www.verhalenbank.nl/items/show/38311>.
2. Monumentenwacht, (2010). *Het inspectiehandboek voor monumenten*.

«